

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва
(назва інституту / факультету)

Кафедра декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва
(назва кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ігор ФОДЧУК
Серпень 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
освітнього компоненту
ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА ЕТИКА РЕСТАВРАЦІЇ ЖИВОПИСУ
(назва освітнього компоненту)

вибіркова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
(назва програми)

Спеціальність 023 образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

(вказати: код, назва)

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові читається освітній компонент)

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія, теорія та етка реставрації живопису» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 5 від 25.03.2024 р.) та введено в дію наказом № 101 від 26.03.2024 р.

Розробники: Городинська Анастасія Олегівна – асистент кафедри ДПОМ

Викладачі: Городинська Анастасія Олегівна – асистент кафедри ДПОМ

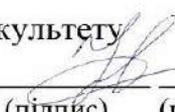
Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

Протокол № 5 від "25" серпня 2024 року

Завідувач кафедри Жаворонкова М.І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою факультету

Протокол № 8 від "28" серпня 2024 року

Голова методичної ради факультету Євгенія Новак
(підпис) (прізвище та ініціали)

Пояснювальна записка

Навчальна дисципліна «Історія, теорія та етика реставрації живопису» є вибірким освітнім компонентом першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, предметом вивчення якої є ключовим для студентів, які прагнуть оволодіти навичками збереження та відновлення мистецької спадщини, а також розвинути власний художній стиль через копіювання класичних творів мистецтва.

Робочою програмою «Історія декоративно-прикладного мистецтва Буковини» передбачена мета та завдання вивчення навчальної дисципліни, окреслено компетентності, програмні результати, яких має набути здобувач ОП, критерії оцінювання навчальних досягнень студента та інші основні її структурні елементи (складові).

Мета навчальної дисципліни: Формування у студентів глибоких теоретичних і практичних знань з історії та технології станкового живопису також вмінь на практиці їх застосовувати при написанні копії старих майстрів; набуття практичних навиків візуальної атрибуції творів живопису; сформуванню вміння володіти класичними живописними техніками; вивчення історії станкового живопису його стилістики в залежності від історичної епохи, вміння володіти широким вибором живописних матеріалів та знати їх хімічне походження; естетичне виховання гармонійно розвиненої особистості; засвоєння студентами теоретичних та практичних знань, умінь та навичок, необхідних для реставраційної діяльності.

Завдання вивчення навчальної дисципліни.

- ✓ Ознайомлення студентів з основними принципами, методами та етапами реставрації творів мистецтва.
- ✓ Вивчення фізико-хімічних властивостей матеріалів, що використовуються в образотворчому та декоративному мистецтві.
- ✓ Опанування методик відновлення та збереження живописних, графічних і декоративних творів.
- ✓ Вироблення навичок копіювання творів мистецтва як одного з методів вивчення авторської техніки та стилістики.
- ✓ Формування відповідального ставлення до збереження культурної спадщини.

Пререквізити. Для успішного засвоєння курсу "Основи реставрації та копіювання мистецьких творів" студенти повинні мати базові знання та навички у таких дисциплінах:

"Основи образотворчого мистецтва", "Технології матеріалів та технік живопису", "Історія мистецтв", "Композиція та рисунок".

Постреквізити. Після успішного завершення курсу "Основи реставрації та копіювання мистецьких творів" студенти зможуть продовжити навчання та застосовувати набуті знання в таких дисциплінах: "Технології реставрації живопису", "Іконопис", є базою для набуття передбачених ОП

компетентностей і результатів навчання, а також необхідні для написання здобувачем освіти кваліфікаційної роботи й ефективного проходження виробничих практик.

Компетентності та програмні результати навчання згідно ОП.

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має набути таких компетентностей та програмних результатів:

Інтегральна компетентність (ІК) Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5. Здатність до абстрактного художнього мислення, для застосування цього у технологічних прийомах на практиці.

ЗК6. Здатність використовувати знання у практичній педагогічній діяльності.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різної мистецтвознавчої літератури та інших джерел.

ЗК9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), пошук нових шляхів вирішення поставлених завдань.

ЗК11. Здатність досягати високої майстерності виконаних робіт та правильно їх оцінювати.

Спеціальні компетентності (СК):

СК2. Здатність володіти основними класичними живописними прийомами при написанні живописних полотен.

СК4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

СК5. Здатність володіти мистецьким аналізом використовуючи знання різних галузей образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва.

СК7. Здатність до співпраці зі студентами, обговорення різних творчих ідей та шляхів їх вирішення.

СК8. Здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріально предметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання.

СК10. Здатність розуміти важливість сучасної реставрації як наукової дисципліни, її місце у збереженні культурної спадщини України.

СК11. Здатність застосовувати різні художні матеріали у різних техніках живопису, розуміти їх хімічні та фізичні властивості.

СК12. Здатність до презентації та експонування художніх живописних творів та розуміти усю важливість даної діяльності для естетичного виховання молоді.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

- ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
- ПРН 3. Формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.
- ПРН 4. Орієнтуватися в розмаїтті сучасних програмних та апаратних засобів, використовувати знання і навички роботи з фаховим комп'ютерним забезпеченням (за спеціалізаціями).
- ПРН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.
- ПРН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

Здобувач освіти повинен:

Знати:

- ✓ Виконувати аналіз фізичного стану мистецьких творів та визначати потребу у реставрації.
- ✓ Застосовувати різні методи реставрації для збереження мистецької спадщини.
- ✓ Проводити копіювання творів мистецтва, використовуючи відповідні техніки та матеріали.
- ✓ Використовувати наукові методи дослідження творів мистецтва для встановлення їх автентичності.
- ✓ Дотримуватись етичних принципів у реставраційній діяльності.

Вміти:

- ✓ Аналізувати стан збереження мистецьких творів та визначати методи їх реставрації.
- ✓ Виконувати дослідження матеріалів та технологій створення творів мистецтва.
- ✓ Застосовувати сучасні реставраційні методи для збереження мистецьких об'єктів.
- ✓ Виконувати якісні копії творів мистецтва, відтворюючи технічні та стилістичні особливості оригіналу.
- ✓ Дотримуватись етичних норм та принципів роботи з мистецькою спадщиною.

Володіти:

- ✓ Теоретичними знаннями про історію та принципи реставрації.
- ✓ Методами діагностики стану мистецьких творів.
- ✓ Навичками використання матеріалів і технік реставрації.

- ✓ Методами документування процесу реставрації та копіювання.
- ✓ Вмінням аналізувати мистецькі техніки та стилі.

Опис змісту робочої програми навчальної дисципліни Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання		
Денна		6	3	90	15	15				60		залік
Заочна												

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		лекц.	прак./семін.	лаб.	інд.	с.р.		лекц.	прак./сем.	лаб	інд	с.р	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 1. Історія виникнення та розвитку станкового живопису, його стилістика у різні історичні епохи. Технологічні особливості художніх матеріалів.												
Тема 1. Історичні витоки станкового живопису.	15	5				10							
Тема 2. Технологічні особливості художніх матеріалів, види та походження пігментів фарб,	15	5				10							
Тема 3. Перенесення лінійного малюнку копії живописного твору на полотно.	15	5				10							
Разом за ЗМ 1	45	15				30							
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 2 Поетапне написання копії з роботи відомого, класичного художника.												

Тема 1. Нанесення першого шару ірміатури та створення деталізованого однотонного підмальовку	15		5			15						
Тема 2. Написання копії живописного твору, картини зі зразків відомих художників, робота з кольором.	30		10			15						
Разом за ЗМ 2	45		15			30						
Усього годин	90	15	15			60						

Тематика семінарських занять – не передбачено навчальним планом

Тематика практичних занять

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1	Історичні витоки станкового живопису.	3
2	Технологічні особливості художніх матеріалів, види та походження пігментів фарб,	3
3	Перенесення лінійного малюнку копії живописного твору на полотно.	3
4	Нанесення першого шару ірміатури та створення деталізованого однотонного підмальовку.	3
5	Написання копії живописного твору, картини зі зразків відомих художників, робота з кольором.	3

Тематика лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

Самостійна робота студента

№	Назва теми (форма контролю)	кількість балів
1	Основні напямки реставраційної науки.	10
2	Теоретичні основи реставрації станкового живипису .	10
3		10

4	Технологічні особливості голандської техніки живопису, характеристика стилістичних ознак.	15
5	Особливості італійської караваджистської технології живопису, характеристика стилю.	15

**Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни
Історія, теорія та етика реставрації живопису**

Види контролю

Контроль знань студентів здійснюється за такими видами:

- ✓ **поточний контроль передбачає:** тестування, усні опитування, реферати, презентації.
- ✓ **практичний контроль:** виконання реставраційних та копіювальних робіт.
- ✓ **підсумковий контроль** (максимально – 40 балів) проводиться у формі **заліку** з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Форми контролю

- ✓ **груповий контроль** (група тимчасово поділяється на кілька підгруп (від 2 до 10 студентів) і кожній підгрупі дається перевірочне завдання. Залежно від мети контролю групам пропонують однакові або різні завдання).

Щодо практичних занять: форми роботи на практичних заняттях будуть різноманітні, а саме: окрім традиційних, плануються заняття, що проводитимуться у музеях з конкретними творами образотворчого мистецтва екскурсії по Буковині з метою вивчення та аналізу творів образотворчого мистецтва, екскурсії, підготовлені власне студентами, робота в малих групах та індивідуальні завдання студента.

Самостійні завдання є обов'язковими для виконання кожним студентом. Вони повинні містити розкриті та обґрунтовану інформацію щодо обраної тематики, бути оригінальними, оформленими згідно з вимогами до наукових статей, містити відповідні ілюстрації, всі обов'язкові структурні частини та план. Текст має бути лаконічним, повно розкривати поставлені завдання, містити висновки та список використаної літератури. Недотримання вимог до написання реферату впливає на зниження оцінки.

Студенти можуть займатися науковою діяльністю, що включає написання наукових есе, статей, тез, участь у наукових конференціях, конкурсах, фестивалях тощо. Якщо наукове дослідження охоплює одну тему, то кількість балів відповідає оцінці за цю тему. Якщо дослідження охоплює дві та більше теми, кількість балів підсумовується відповідно до їхнього змісту.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю

Теоретична підготовка:

- ✓ Рівень засвоєння теоретичних знань (чіткість, точність, глибина розуміння матеріалу).
- ✓ Використання фахової термінології.
- ✓ Здатність аналізувати та застосовувати отримані знання на практиці.

Практичні навички:

- ✓ Якість виконання реставраційних та копіювальних робіт.
- ✓ Відповідність техніки та матеріалів автентичним методам.
- ✓ Охайність та акуратність виконаної роботи.

Оцінювання здійснюється за такими критеріями:

Високий рівень (80-100 балів)

- ✓ Глибоке розуміння теоретичного матеріалу, чітке використання фахової термінології.
- ✓ Відмінне виконання практичних завдань, відповідність технікам і стилям оригіналу.
- ✓ Оригінальність, самостійність та високий науковий рівень у виконанні самостійних завдань.
- ✓ Активна участь у навчальному процесі, ініціативність у дослідженнях.

Добрий рівень (70-89 балів)

- ✓ Достатнє розуміння матеріалу, використання фахової термінології з незначними неточностями.
- ✓ Виконання практичних завдань на високому рівні, але з можливими незначними недоліками.
- ✓ Самостійні завдання виконані добре, проте можуть містити незначні логічні або структурні помилки.
- ✓ Активна участь у навчальному процесі, виконання завдань вчасно.

Задовільний рівень (50-74 бали)

- ✓ Базове розуміння матеріалу, але з помітними прогалинами.

- ✓ Виконання практичних завдань із певними помилками або невідповідністю вимогам.
- ✓ Самостійні завдання виконані, але мають недостатню глибину аналізу або структурні недоліки.
- ✓ Обмежена активність на заняттях, порушення термінів виконання завдань.

Незадовільний рівень (менше 50 балів)

- ✓ Поверхове або недостатнє розуміння матеріалу.
- ✓ Виконання практичних завдань на низькому рівні, суттєві помилки.
- ✓ Самостійні завдання не відповідають вимогам або не виконані.
- ✓ Пасивність у навчальному процесі, ігнорування завдань.

Індивідуальна освітня траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивчення навчальної дисципліни «Історія, теорія та етика реставрації живопису»

Здобувач вищої освіти має право на участь у неформальній/інформальній освіті.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати **неформальної/інформальної освіти** з проблеми, що відповідає тематиці курсу («Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-for-malnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>); «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (Ч.3, п. 3.6) (<https://www.chnu.edu.ua/media/ujmf2ufm/polozhennia-pro-kontrol-i-otsiniuvanni-a-rezul-na-vch-zdobuvachiv.pdf>). Доступність інформації для учасників освітнього процесу щодо визнання результатів неформальної освіти забезпечується через оприлюднення вище зазначених документів на офіційному сайті ЧНУ (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/>).

Згідно рішення кафедри викладач враховує додаткові бали, отримані через неформальну освіту, до загальної суми балів, набраної з освітньої компоненти, за умови, що результати з проблеми відповідають тематиці курсу та отримані на освітніх платформах «Prometheus», «EdEra», «Всеосвіта»

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни на підсумковому контролі

Завдання для підсумкового контролю (залік) з навчальної дисципліни «Історія, теорія та етика реставрації живопису» розміщені в системі електронного навчання Moodle за посиланням: URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/my/courses.php>

Підсумковий контроль, згідно з навчальним планом, проводиться у формі залікового перегляду. На перегляд виставляються роботи практичного та самостійного курсів. Перегляд проводить та виставляє оцінку, згідно розроблених критеріїв за болонською системою оцінювання, комісія із 3-5 викладачів за фахом. Після оцінювання викладач проводить обговорення робіт зі студентами.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

A – «зараховано» – якщо студент набрав 90–100 балів, глибоко і всебічно знає зміст курсу, рекомендовану літературу, наукові першоджерела, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує програмовий матеріал із профілем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

B, C – «зараховано» – коли студент набрав 70–89 балів, твердо знає курс і рекомендовану літературу. Добре засвоїв практичні навички, аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування про ті чи інші психологічні феномени, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу.

D, E – «зараховано» – якщо студент набрав 50–69 балів, в основному знає курс, рекомендовану літературу, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено почувається, виконуючи практичні завдання, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом.

FX – «не зараховано» з можливістю перескладання – коли студент набрав 35–49 балів, не опанував зміст курсу, вкрай слабо знає загальну літературу курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

F – «не зараховано» з обов'язковим повним курсом – якщо студент набрав 1–34 бали, не опанував зміст курсу, не знає загальної літератури курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Відсутнє загальногуманітарне та наукове мислення, практичними навичками не володіє. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)					Кількість балів (залік)	Сумар на к-ть балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		40	100
T1	T2	T3	T3	T4	60	
10	10	10	15	15		
Критерії для ЗМ 1			Критерії для ЗМ 2		Критерій до екзамену	

<p>Студент повинно базуватися на комплексному підході, який охоплює знання, уміння та навички студентів у контексті образотворчого мистецтва, а також ознайомлення з різними типами основ (дерев'яні, полотняні) та методами їх підготовки до нанесення фарби. Знати основні методи та прийоми відновлення пошкоджених ділянок живопису, включаючи підбір матеріалів та технік, що відповідають оригінальним.</p>	<p>Студент повинен :</p> <p>-Розвивати художні навички: під час виконання реставраційних робіт важливо не лише технічно відновлювати картину, але й зберігати її художню цілісність. Студент має вдосконалювати своє естетичне чуття, щоб працювати так, аби не порушити оригінальний стиль і техніку живопису.</p> <p>-Виконувати реставраційні роботи: студенти працюють над конкретними творами мистецтва, застосовуючи методи реставрації для відновлення пошкоджених ділянок. Це включає в себе відновлення фарбового шару, поповнення втрат, а також реконструкцію основи твору.</p> <p>Ці завдання сприяють розвитку не лише технічних, а й творчих здібностей, адже реставратор повинен не лише відновити фізичний стан твору, а й зберегти його художню цінність.</p>	<p>Студент може продемонструвати свою креативність у підході до вивчення та аналізу декоративно-прикладного мистецтва, створюючи нові ідеї або точки зору на тему.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вміння застосувати творчий підхід до аналізу традиційних технік та видів мистецтва. • Показати інтерес до інтерпретації нових аспектів декоративно-прикладного мистецтва в контексті сучасних тенденцій. 	
---	--	--	--

Рекомендована література

Фахова (основна):

1. Духовна велич: меморії видатних українців. Наукова реставрація до 30-річчя Незалежності України : каталог виставкового проєкту. – Київ : Національний науково-дослідний реставраційний центр України, 2021. – 288 с : іл.
2. Сланський Б. Техніка живопису та реставрації / Б. Сланський; авт. передм. та упоряд. І. Дорофійенко. – Київ : Мистецтво, 2009. – 304 с. : іл.
3. Тимченко Т. Р. Методи захисту основ станкового живопису (історія та сучасні технології) / Т. Р. Тимченко. – Київ : Задруга, 2015. – 98 с. : іл.
4. Титов М. Визначення та опис стану збереженості творів станкового живопису / М. Титов. – Луганськ : Світлиця, 2007. – 36 с. : іл.
5. Титов М. Техніка і технологія темперного жовткового іконопису / М. Ф. Титов. – Київ : BONA MENTE, 2005. – 96 с.

Допоміжна

1. Сидор О. Іларіон Свенціцький і реставраційна справа в національному музеї у Львові. / О. Сидор / Пам'ятки України. – Л., 1996. – Ч.4. – № 3-4. – С.106-109.
2. Тимченко Т.Р. Київська школа реставрації станкового малярства (1920-1930). / Т.Р. Тимченко / Пам'ятки України. – К., 2001. – Ч.4. – С. 48-71.
3. Тимченко Проблеми розвитку музейної реставрації в Києві у 1920 – першій половині 1930-х років. Збірник статей / Т.Р. Тимченко, – К., 2001. – С. 154-157.
4. Тимченко Т.М. Ярослава Музика – реставратор національного музею у Львові. / Т. Р. Тимченко / Пам'ятки України. – К., 2003. – Ч.1-2. – С.92-111.
5. Цитович В.І. Реставраційна школа як напрям: спроба визначення та аналізу поняття. / В.І. Цитович, Т.Р. Тимченко – К., 2002. – С.169-171.
6. Цитович В.І. Еволюція поглядів на культурне спілкування. / В. І. Цитович / Пам'ятки України. – К., 2004. – Ч.2. – С.30-57.

Інформаційні ресурси

- izbornyk.narod.ru
- litopys.org.ua/krypcult
- litopys.narod.ru/istkult
- www.culturalstudies.in.ua
- www.lib.ua-ru.net
- <https://www.google.com.ua/>